

ker je voditeljica koalicije. Posebno je konservativna stranka napak storila, da je privolila, da se je liberalec imenoval za finančnega ministra. Ta portfelj je najvažnejši in konservativci, ki so tedaj imeli v rokah ključ položaja, bi ga bili lahko zase zahtevali. Levica bi se tudi tedaj bila udala, ker jej je šlo za obstanek. Desnica si pa ugodnega položaja ni izkoristila in sedaj že žanje grenek sad za svoje napake. Kdo ve, če se po novih volitvah njen položaj dosti ne pohujša, kajti levica bode izkoristila zase ves sedanji vpliv, pa tudi druge stranke bodo v svojo korist porabile napake toliko proslavljanih konservativnih politikov.

Politični pregled.

Istrski porotniki. — Tržaška odvetniška zbornica je te dni imela občni zbor. Gospodje so sklenili obrniti se do ministerstva pravosodja in notranjih stvari, da naj se premene sezname porotnikov. Če se jemlje Slovani za porotnike, pridejo po mnenji odvetniške zbornice za porotnike možje, ki za ta posel niso sposobni. Nam je precej jasno, zakaj Italijani odrekajo Slovanom sposobnost. Boje se namreč, da bi kak italijanski rogovilež ne bil zaradi kakega protiaustrijskega početja obsojen pred porotniki, in pa da bi v porotni sodbi zgubili močno orožje proti Slovanom. Slovanski časnikar, če je prišel pred italijanske porotnike, je bil gotovo obsojen. Večkrat je pri tem odločevala le strankarska strast. V odvetniški zbornici se je tudi predlagalo, da bi rovinski odvetniki napravili štrajk, dokler se ne premene sezname porotnikov. Po dolgi debati se je pa ta predlog odklonil, kajti za to pa gospodje še nimajo dosti poguma.

Češko državno pravo še vedno meša glave češkim politikom. Staročehi so prišli s predlogom, da se češkemu deželnemu zboru vrne pravica voliti državne poslance. Kramar je pa v imenu mladočeške stranke te dni predlagal, da naj bi se deželni red tako premenil, da bi bil namestnik odgovoren češkemu deželnemu zboru. Oba ta predloga nimata pričakovati nobenega uspeha. Za oba je potrebna dvetretjinska večina v državnem zboru, ne le v deželnem. Na Dunaji pa sedaj razmere za češko državno pravo in za vse, kar je ž njim v zvezi, sedaj niso najugodnejše. Taki predlogi stavijo se le zaradi tega, da ta ali ona stranka se pokaže kot zaščitnica češkega državnega prava. Na kak uspeh predlagatelji sami ne računajo in tudi računati ne morejo. Češka politika je zavožena in zastonj je dosedaj bilo vse prizadevanje, da bi jo spravili na pravi pot. Zavozili je pa niso Mladočehi, temveč že Staročehi in veleposestniki.

Posebno najvišje sodišče za Češko. — Poslanec Vašaty je tudi letos ponovil svoj predlog, da naj se osnuje posebno najvišje sodišče za dežele češke krone. Ta predlog je v zvezi s češkim državnim pravom in v deželnem zboru ne bode dobil večine. Proti njemu bodo glasovali Nemci in veleposestniki. Poslednji so se že popolnoma izneverili češkemu državnemu pravu, katero so dolgo časa tako odločno zagovarjali. Samo za Riegrov predlog bodo najbrž glasovali, da se deželnim zborom vrne pravico voliti državne poslance. Tega pa ne bodo storili iz naidušenja za deželno avtonomijo, temveč le zaradi tega, ker bi vprašanje o volilni reformi radi le še bolj zmešali in zavlekli. Veleposestniki ne marajo za nobeno razširjenje volilne pravice, ker se boje, da bi to s časom pripeljalo do tega, da se jim odvzamejo sedanje predprave. Politiko veleposestnikov vodijo povsod le lastni stanovski oziri, ne pa državne koristi.

Nova ogerska vlada se je v soboto predstavila zbornici. Njen program se od Wekerlovega le malo loči. V cer-

kveni in narodni politiki je naglašala ista načela, kakor prejšnja vlada. Ogerski Slovani od nje nimajo nič dobrega pričakovati. Skoro se nam je čudno zdelo, čemu je bilo potrebno premembe vlade ako vse pri starem ostane. Le po paznem čitanju vladne izjave smo našli razložek, okrog katerega se je menda sukala vsa kriza. Nova vlada naglašala, da bode gojila dobre odnošaje mej obema zbornicama. Iz tega sklepamo, da je Wekerle pred vsem moral odstopiti, ker se je sprl z gospodsko zbornico. Mnogi člani gospodske zbornice ga že zaradi tega niso mogli trpeti, ker ni bil plemenitaš. Gospodje si v svoji prevzetnosti še misliti ne morejo, da kak nepleminitaš more biti ogerski ministerski predsednik. Posebno se je pa jim Wekerle zameril, ker je cesarju predlagal pomlajenje zbornice z imenovanjem novih dednih članov in bil celo zapretel z odpravo gospodske zbornice. Zaradi tega so pa delali proti njemu, da so mu izpodkopali stališče. Cerkvena politika je pri tem bila le bolj postranska stvar. Ker je Banffy plemenitaš, sme upati, da mu gospodska zbornica ne bode delala prevelic težav; že v seji, v kateri se je nova vlada predstavila, se je videlo, da jo magnatje vse bolj spoštujejo nego prejšnjo, dasi je razvila bistveno isti program.

Ogerska opozicija. — Grofa Apponyi in Szapary sta novi vladi napovedala že v prvi seji najodločnejšo opozicijo. Videlo se je pa obema, da sta nejevoljna, ker sta se popolnoma prezrla pri sestavi nove vlade. Grof Apponyi se je že popolnoma mislil sebe na ministerskem stolu. Apponyi je pa v svoji razdraženosti celo nekako laskal se levici, a s tem si pač ni pogladil pota do vlade. Od skrajne levice je pa Justh se izrekel proti novi vladi in izredno hvalil Apponyija, gotovo z očitnim namenom, da ga še bolj nemogočega naredi. Prijateljstvo levico je namreč kaj slabo priporočila za politika, ki hoče na Ogorskem biti minister. Mogoče je celo, da je Banffy naprosil Justha, da je Apponyija hvalil in posebno omenjal, da se je ta vodja narodne stranke tudi vdeležil Košutovega pogreba, dočim se ga Wekerle ni, da s tem uniči jednega vladnega nasprotnika. Tem ugodneje je stališče liberalne stranke, čim manj veljave ima narodna stranka v višjih krogih.

Italija. — Mesto, da bi kralj odslovil Crispija, ministerskega predsednika, razpustil je zbornico. Nove volitve bodo aprila meseca. Skoro gotovo je, da v novi zbornici Crispi ne dobi večine, in da mu bode treba torej odkuriti z ministerskega stola.

Nemčija. — Nemški državni zbor je vsprejel predlog, naj se dovoli jezuitom vrnitev na Nemško. Katoliška stranka je s tem predlogom prodrila le, ker so bili tudi socialisti zanj. Ti so to svoje glasovanje motivirali s tem, da priznavajo vsakomur pravico razširjati svoje nazore, torej tudi jezuitom, kateri naj bodo ravno tako svobodni, kot vsakdo drugi.

Francija. — Narodni kongres je volil kakor smo že poročali, predsednikom republike Feliksa Faurea s 429 glasovi proti 360, katere je dobil Brisson. Faure je star 54 let. Očemu je bil tapetnik, sina ta obrt ni veselil in se je izučil strojarstva, pozneje pa postal trgovec z usnjem. S svojo marljivostjo pridobil si je v kratkem znatno premoženje in zagotovil zaupanje svojih someščanov, ki so ga volili v razne zastope. L. 1881. je prišel v parlament, postal podpredsednik, državni tajnik, in je bil v sedanjem kabinetu minister mornice. Od navadnega strojarja torej popel se je do ministra in česar ni gotovo sam nikdar pričakoval, volili so ga predsednikom republike. Faure kot parlamentarec ni bil politik, pač pa vrl ekonomist, zanimal se je bolj za gospodarska vprašanja. Predsednikom so ga volili, ker ni noben prononsiran političen strankar, temveč vesten in koncilijaten mož, in ker se o njem ne ve ničesar, kar bi ga kompromitovalo, on je čistih rok. Po svojem mišljenju je konservativen republikanec, od katerega se pričakuje, da bo vreden naslednik Carnota. Zlasti se dobro tolmači njegov nagovor, v katerem zatrjuje, da hoče stati nad strankami in pozivlje na podporo vse republikanske poslance.

ne glede na to, kateri stranki se prištevajo, vse, ki ljubijo svojo domovino in republiko. — Socijalistom izvolitev konservativnega republikanca Faurea ni povšeči, radi bi bili imeli za predsednika radikalea Brissona, s katerim so tudi prav trdno računali, da bodo prodrli. Konservativci nečejo namreč nič vedeti o socijalnih reformah, dočim so radikaleci vneti za te. Socijalistom pa Faure že tudi zaradi tega ni po volji, ker je bogat veletičec in ga torej ti že kot takega smatrajo za nasprotnika socijalistiških teženj. — Odpoved bivšega predsednika Casimir Periera ni prišla nepričakovano. Perier je namreč že dlje časa mislil na odstop. Vsak kakoršen koli pojav proti vladi v zbornici in izven nje pretresel ga je preobčutno in vsako tako nasprotsvo smatal je kot demonstracijo proti sebi. Ko je pa zbornica sklenila tožiti Raynala zaradi činov, storjenih v času, ko je bil Perier državni tajnik, odločil se je za odstop. Splošno se sodi, da je Perierov odstop zmaga socijalistov; teh se je namreč bal. V vsem pa se je pokazalo, da Perier ni imel one energije in jeklene volje, kakor jo mora imeti predsednik francoske republike. Časopisje obsoja Periera, češ zakaj je prevzel mesto predsednika, ako ni resno mislil na opravljanje tega važnega posla.

Obrtnija.

Električna razsvetljava v Ljubljani.

(Dalje.)

Je-li ta nastavek v dohodkih utemeljen? Če hočemo odgovorjati na to vprašanje, moramo primerjati svojstva električne luči s svojstvi drugih lučij, v prvi vrsti plinove in tudi cene posameznih lučij. Katere prednosti pa ima ceteri s paribus električna razsvetljava pred vsako drugo, znano je občinskemu svetu in mi treba obširno razkladati. Električna obločna luč je najjačja, kar jih imamo, poleg tega očem prijetna, ne daje posebne toplote in kar je posebno važno, ne kvari zraka. Za razkošno razsvetljava velicih dvoran in prostorov je najpripravnejša. Žarnice nimajo tiste svetlobe, kakor obločne svetilnice, a dajejo rudečkasto, očesu zelo prijajočo svetlobo, pri kateri moremo razločevati razne barve, kakor po dnevu. Pri plinovi in petrolejski razsvetljavi pa tega ni mogoče, kakor je znano.

Žarnica ne daje nobene vročine, ne kvari zraka in moremo jo brez skrbi obesiti, kamor nam je drago, česar z nobeno drugo lučjo storiti ne moremo. Iz zdravstvenih, varnostnih in lepotnih ozirov je električna luč za razsvetljevanje stanovanj najprikladnejša, ravno tako pa tudi za razsvetljevanje javnih lokalov. Komu ni znano, kaka soparica postane v lokalu, v katerem je plinova luč. Te razne ugodnosti so vzrok, da se električna razsvetljava zadnji čas povsod širi in izpodriva plinovo.

Tehnika električnega razsvetljevanja je še mlada ali razvija se nečuvno hitro. Pred desetimi leti je še marsikdo dvomil, da bi električne naprave povsem zanesljivo delovati mogle, dandanašnji o tem nikdo ne dvomi več, kajti imamo na tisoče večjih in manjših naprav, ki vse delujejo varno in zanesljivo.

Izkušnja uči, da se električna razsvetljava povsod

ogromno hitro razširja in je zatorej treba centrale leto za letom povekšati. Da izmed mnogih slučajev navedem samo jednega, bilo je elektrovodni mreži „mejnarodne električne družbe“ na Dunaju priklopljenih dne 1. maja 1894. leta 71.261 žarnic po 16 normalnih sveč in dne 1. novembra leta 1895. pa že 88.307 tacih žarnic, pri čemer se vsakikrat uvrste še obločne svetilnice in motorji.

Sodeč po tem, kar se godi drugod, smemo pričakovati, da si bode električna razsvetljava tudi v Ljubljani pridobivala vedno več tal, da se bode širila, če tudi ne tako zelo hitro, kakor drugod, pa vendar primerno naglo, da le cene ne bodo previsoke.

Pri električnih napravah imajo glede na plačilo za razsvetljava dvojno navado; ali se določi za vsako svetilnico za vse leto neki pavšalni znesek, ali se pa konsumentu postavi elektroštevec in se mu odmeri plačilo po množini električne energije, merjene po hektovaturah. (Vat imenuje se produkt iz števila, koliko elektrike je šlo v jedni sekundi skozi prerez elektrovoda, in iz števila, ki pove tokovo napetost. Hektovat = 100 vatov.)

Pavšalni zneski se plačujejo v Tridentu, in sicer za vsako normalno svečo na leto 66 kr., torej za žarnico na leto tolikrat 66 kr., kolikor normalnih sveč znaša njena svetljivost. Drugod se največ računi po hektovaturah. Pavšalirajo navadno le tiste svetilnice, katerim se da čas razsvetljenja vsaj približno določiti. Odsek ima v svojem računu hektovaturu, a s tem pa nikakor noče trditi, da bi se v Ljubljani za nekatere svetilnice ne smeli določiti pavšalni zneski. Za hektovaturu je odsek postavil 3.5 kr. v račun. Po tem nastavku bi stala jedna ura svetljenja

z žarnico	16	normalnih	sveč	malone	2	kr.
„	12	„	„	„	1.5	„
„	10	„	„	„	1.3	„
„	5	„	„	„	0.6	„

Drugod računajo za hektovaturu več kakor 3.5 odstotkov, in sicer računajo na Dunaju 4.5, v Inomostu 4, v Pešti 5, v Gradcu 4 kr., a dajejo navadno večjim konzumentom popusta. V Inomostu mora poleg tega vsak konzument plačati za žarnico 1 gld pristojbine. Popusti znašajo sploh od 3 do 30 odstotkov. 30 odstotkov popusta se dovoljuje onim konzumentom, ki imajo nad 2500 do 3000 gld. svetljenja na leto. Tem konzumentom pride hektovatura na 3.2 kr.

(Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Nepoštena konkurenca. Trgovec Rudolf Scheitler v Berolinu je minolo jesen priredil nekako razprodajo svojih stvari po dražbi. Pred prodajalnico je stal neki mož, ki je imel na glavi kapo sodnijskega izvršitelja in je vabil ljudi v prodajalnico, kjer se zlate in srebrne stvari po ceni prodajajo. Notri so kupci dražili blago. Nekdo se je navidezno udeleževal dražbe, da je blago dražil. Tudi dva uradnika sta prišla. Trgovec je ponudil zlato uro na prodaj. Pri tem je nekdo vprašal, če je ura res zlata, kar mu je potrdil prodajalec. Uradnika sta tako na dražbi kupila dve uri, jedno za 45 mark, drugo za 60 mark. Stvar se je jima pa sumna zdela. Šla sta k